

ज्योतिर्मय

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

❑ पुणे ❑ वर्ष १ ले ❑ अंक २५० वा ❑ शनिवार दि.२९ नोव्हेंबर २०२५ ❑ पाने ४ ❑ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

धर्म ध्वजारोहणावर पाकिस्तानचा पोटशूळ

– प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय ❷ साहित्य

अयोध्येतील राम मंदिरावर धार्मिक ध्वज फडकवण्यावरून

पाकिस्तानला पोटशूळ झाला आहे.पाकिस्तानचा संतापला झाला आहे. धार्मिक ध्वज फडकवणे हे भारतातील अल्पसंख्याक आणि

मुस्लिम सांस्कृतिक नियमांचे उल्लंघन मानले . हा भारताचा पूर्णपणे अंतर्गत विषय असला तरी पाकिस्तानाने यात नाक

खुपसले असून त्यांनी थेट संयुक्त राष्ट्रांमध्ये तक्रार देखील केली

आहे. पाकिस्तान मध्ये होणाऱ्या धार्मिक अत्याचारावर आणि

शोषणावर डोळे मिटून बसणाऱ्या पाकिस्तानने आता भारतात अल्पसंख्यांक आणि मुस्लिमांचा सांस्कृतिक वारसा धोक्यात

असल्याचा गळा काढला आहे.

पाकिस्तानने भारतातील अल्पसंख्याक आणि मुस्लिम

सांस्कृतिक वारशासाठी धोका असल्याचे विधान केले असून

त्यावर भारताने तीव्र प्रतिक्रिया व्यक्त केली आहे.

भारतातील अयोध्येत बांधलेल्या राम मंदिरावर ध्वज

फडकवल्याबद्दल पाकिस्तान संतापला आहे. पाकिस्तानच्या परराष्ट्र

मंत्रालयाने मंगळवारी एक निवेदन जारी करून भारतावर

इस्लामोफोबिया वाढवल्याचा आरोप केला आणि ऐतिहासिक

स्थळांच्या कथित अपवित्रतेचा उल्लेख केला. हे लक्षात

घेण्यासारखे आहे की अयोध्येत राम मंदिराचे बांधकाम भारताच्या

सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयानंतर झाले आहे, ज्यामध्ये सर्वोच्च

न्यायालयाने वादग्रस्त जमीन हिंदू बाजूस सोपवण्याचे आदेश दिले होते. मंगळवार, २५ नोव्हेंबर२०२५ रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

यांच्या उपस्थितीत, मंदिराचा धार्मिक ध्वज, जो कोणत्याही हिंदू

मंदिराचा एक अतिशय महत्त्वाचा भाग आहे, फडकवण्यात आला.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी त्यांच्या सोशल मीडिया हँडलवर

राम मंदिरात धार्मिक ध्वज फडकवतानाचे फोटो शेअर केले.

पाकिस्तान या संपूर्ण घटनेवर संतापला आहे आणि त्याला

भारतातील अल्पसंख्याकांवरील भेदभावपूर्ण वृत्ती म्हटले आहे.

निवेदनात म्हटले आहे की, इतर अनेक ऐतिहासिक मशिदींना

आता अशाच प्रकारच्या अपवित्रीकरणाच्या किंवा पाडण्याच्या

धोक्यांचा सामना करावा लागत आहे, तर भारतीय मुस्लिमांना

वाढत्या सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय दुर्लक्षाचा सामना

करावा लागत आहे. शिवाय, पाकिस्तानी परराष्ट्र मंत्रालयाने

आंतरराष्ट्रीय समुदायाला “भारतात वाढत्या इस्लामोफोबिया,

द्वेषपूर्ण भाषण आणि द्वेष-प्रेरित हल्ल्यांकडे लक्ष देण्याचे आवाहन केले आहे.“

भारताला अल्पसंख्याकांबद्दल उपदेश करणाऱ्या

पाकिस्तानच्या स्वतःच्या देशात परिस्थिती बिकट होत चालली

आहे. पाकिस्तानमध्ये ख्रिश्चन आणि हिंदू मुलींचे जबरदस्तीने

धर्मांतर केल्याच्या बातम्या अस्वस्थ करणाऱ्या आहेत. विशेष

म्हणजे पाकिस्तानमधील शारदा पीठ मंदिर, कराचीतील १५० वर्षे

जुने जगन्नाथ मंदिर आणि १९३० मध्ये बांधलेले रावळपिंडीतील

मोहन मंदिर यासारखी हिंदू धार्मिक वारसा स्थळे नामशेष

होण्याच्या मार्गावर आहेत. ही स्थळे पाकिस्तानी सरकार आणि

त्यांच्या लोकांच्या नियंत्रणाखाली आहेत. या सर्वांवर मौन

बाळगणारा पाकिस्तान असा दावा करतो की भारतातील अनेक

मशिदी धोक्यात आहेत आणि त्या नष्ट केल्या जात आहेत.उलटा

चोर कोतवाल को डारो

युवा शाहीर रामानंद उगले यांना युवा राज्य सांस्कृतिक पुरस्कार

ज्योतिर्मय ❷ **साहित्य छत्रपती संभाजीनगर –** राज्य सांस्कृतिक कार्य संचालनालयातर्फे देण्यात येणाऱ्या २०२४-२५ वर्षातील राज्य सांस्कृतिक पुरस्कारांची घोषणा शुक्रवारी, २८ रोजी सांस्कृतिक कार्यमंत्री अॅड. आशिष शेलार यांनी केली. कलेच्या विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय योगदान देणाऱ्या कलावंतांचा सन्मान करण्यात येणार असून यंदाच्या घोषणेत विधीनाट्य या कलावर्गातील युवा राज्य सांस्कृतिक

पुरस्कार जालन्याचे युवा शाहीर रामानंद उगले यांना जाहीर झाला आहे.

एक लाख रुपये, मानचिन्ह, सन्मानपत्र आणि शाल असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे. लवकरच मुंबईत होणाऱ्या समारंभात हा पुरस्कार प्रदान केला जाणार आहे.

युवा शाहीर रामानंद उगले हे गोंधळी परंपरेचा अनेक पिढ्यांचा वारसा जपत आहेत. ते आणि त्यांचे बंधू, गीतकार कल्याण

उगले व विशाल उगले एकत्रितपणे

आपली परंपरा पुढे चालवत आहेत.

त्यांनी आपल्या प्रभावी सादरीकरणातून महाराष्ट्राच्या विविध लोककलांचा आदरयुक्त परिचय रसिकांना करून दिला आहे. महाराष्ट्राची लोककला सामान्य लोकांपर्यंत पोहोचविण्याच्या उदात्त हेतूने शाहीर रामानंद आणि कल्याण उगले यांच्या संकल्पनेतून महाराष्ट्राची लोक गाणी या पहिल्या लोकसंगीत वेब सिरीजची निर्मिती केली. यातून विविध लोककला घरोघर पोहोचवून लोककलेचा व्यापक प्रसार ते करीत

आहेत.

शाहीर रामानंद यांनी मराठी चित्रपटसृष्टीत पार्श्वगायक म्हणूनही नावलौकिक मिळविला आहे. त्यांनी आजपर्यंत सुप्रसिद्ध संगीतकार अजय-अतुल, अमित राज, अवधूत गुप्ते, हितेश मोडक, मनोहर गोलांबरे, कमलेश भडकमकर यांच्यासह अनेक चित्रपटांमध्ये काम केले आहे. त्यांच्या याच बहुमोल योगदानामुळेच राज्य शासनाने त्यांना या पुरस्काराने सन्मानित केले आहे.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदींची जी २0 शिखर परिषदेत सर्वसमावेशक विकासाची हाक

जग झपाट्याने बदलत आहे आणि नव्या बहुध्रुवी जगामध्ये भारताची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आणि निर्णायक ठरली आहे विशेषतः जी २० शिखर परिषदेमध्ये पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी केलेली सिंहार्जना ही संबंध जगातील मानव जातीच्या कल्याणासाठी हाक देणारी आहे पंडित दीनदयाळ उपाध्याय यांच्या एकात्म मानव दर्शनाचे सूत्र समोर ठेवून त्यांनी असे प्रतिपादन केले की भारत दक्षिणेकडील सर्व राष्ट्रांच्या कल्याणासाठी कटिबद्ध आहे. आणि एकात्म मानव विकास म्हणजे जगातील सर्व देशांच्या मध्ये राहणाऱ्या मानव समुदायाच्या संपूर्ण विकासासाठी भारत आता नवी भूमिका घेत आहे. त्यामध्ये त्यांनी सहा नवीन उपक्रम प्रस्तावित केले आहेत आणि त्यामध्ये या सर्व समावेशक विकासाचे नवे समीकरण मांडले आहे.

विकासाचे सहा स्तंभ

नवे जग विज्ञान आणि तंत्रज्ञानावर आधारलेले आहे माहिती तंत्रज्ञान असो की कृत्रिम प्रज्ञा असो की दुर्मिळ खनिजांचा शोध असो या सर्व बाबतीमध्ये आपणास पारंपारिक ज्ञान आणि आधुनिक शहाणपण यामध्ये सुंदर समन्वय साधण्याची गरज आहे या दृष्टीने पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी मांडलेले प्रमेय महत्त्वाचे आहे त्यांनी पारंपारिक शहाणपणाचे भांडार एकत्रितपणे शोधून त्याचा मानव समाजाच्या समग्र विकासासाठी उपयोग कसा करता येईल यावर भर दिला आहे भारतीय शिक्षणामध्ये ज्याप्रमाणे भारतीय ज्ञान व्यवस्था आय के एस विकसित करण्याचा प्रयत्न केला जात आहे त्याचप्रमाणे संबंध जगामध्ये सुद्धा आपल्या पारंपारिक शहाणपणाचा शोध घेऊन त्याला आधुनिकतेची जोड देण्याची आवश्यकता आहे तसेच झाल्यास मानवी कल्याणाचा मार्ग अधिक सुलभ सुकर आणि सुरळीत होऊ शकेल अशी त्यांची धारणा आहे. त्यांचा हा विचार शतकाच्या पलीकडे डोकावणारा आहे.

आणि शाश्वत सर्वसमावेशक विकासावर भर देणार आहे त्यामुळे त्यांच्या या नवसंकल्पनेचे यथार्थ स्वरूप आपण समजून घेतले पाहिजे. त्यांनी मांडलेल्या सहा प्रस्तावामध्ये प्रामुख्याने पारंपारिक ज्ञान भांडार तसेच इतर पाच कल्पनांचा समावेश आहे. या पाचही कल्पना एकमेकांशी निगडित आहेत जोडलेले आहेत त्यामुळे त्यांचे परस्पर संतुलन लक्षात घेऊन त्यांनी या कल्पनांचा विकास करण्यावर भर दिला आहे. अलीकडे आफ्रिका आणि आशिया खंडातील दुर्मिळ खनिजांवर अमेरिका चीन रशिया या बड्या देशांचा मोठा डोळा आहे खरे तर हे त्या त्या देशांची संपत्ती आहे. त्यांच्या सोन्या चांदीवर या देशाने अधिकार का गाजवावा तसेच त्यांच्याकडे असलेल्या दुर्मिळ खनिजांची लुटालुट करण्याचा त्यांनी का प्रयत्न करावा हा प्रश्न पडतो. अगदी कांगो सारख्या छोट्या देशांमध्ये सुद्धा चीनने तेथील सोन्याच्या

खाणीचे कंत्राट विकत घेऊन तेथील साधन सामग्रीची लूट सुरू केली आहे. अनेक आफ्रिकन देश या तथाकथित साम्यवादी महासत्तेच्या आणि भांडवली महासत्तेच्या शोषणाला बळी पडत आहेत. भारताने त्यांच्या नैसर्गिक साधनसामग्रीचे रक्षण करण्यासाठी त्यांच्यामध्ये जागृतीची नवी लाट निर्माण करण्यावर भर दिला आहे. त्यांच्या दुर्मिळ खनिजांचा विकास आणि शोध त्यांनी करावा आणि त्यांचा

प्रा. डॉ. वि. ल. थात्सूरकर ई-1108, कल्पतरू, प्लोरिया रोस, बावधन, पुणे मो. 9225313592

उपयोग तेथील समाजाच्या कल्याणासाठी करावा पण तसे न करता महासत्ता त्यांची लूट करून त्यांचे शोषण करत आहेत याला काय म्हणावे हा खरा प्रश्न पडतो.

जी २० शिखर परिषदेच्या समारोपाच्या सत्रात पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ए आय चा वाढता गैरवापर रोखण्यासाठी जागतिक पातळीवर व्यवस्था विकसित करण्याचे आवाहन केले. पुढील वर्षी भारतामध्ये तिसरी ए आय परिषद होत आहे या परिषदेत येण्याचे निमंत्रणही त्यांनी दिले याबाबतीत त्यांच्या दृष्टीकोन पाश्चात्य देशांपेक्षा अधिक स्पष्ट वास्तव आणि वस्तुनिष्ठ असल्याचे दिसून येते हे एआय च्या गैरवापराबाबत जागतिक पातळीवर संपूट कॉम्पॅक्ट व्यवस्था निर्माण करण्याचे त्यांचे धोरण अत्यंत महत्त्वाचे आहे. भारतामध्ये पुढील वर्षी होणाऱ्या परिषदेत त्याचा उहापोह व्हावा म्हणून हा मुद्दा मांडला आहे. संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या रचना व कार्यपद्धती सुधारणा करण्याची गरज आहे हा मुद्दाही पंतप्रधानांनी त्यांच्या भाषणात मांडला. खरे तर संयुक्त राष्ट्र संघ राष्ट्रांच्या कार्याचा विस्तार जरूर व्हावा

असा विस्तार हा पर्याय नव्हे तर गरज आहे असे त्यांनी प्रतिपादन केले. संयुक्त राष्ट्र संघाच्या कार्यपद्धतीत बदल करण्याची हीच योग्य वेळ आहे असे त्यांनी सूत्र मांडले आहे हे खरोखर चिंतनीय आहे.

आणि विचार करण्यासारखे आहे आफ्रिकन भूमीवर झालेली ही पहिली जी २० शिखर परिषद होती या परिषदेस अमेरिकेने अनुपस्थित राहून वाटण्याच्या अक्षता दाखविल्या तर जगामधील इतर १९ देश यामध्ये जर्मनी, कॅनडा, इंग्लंड, फ्रान्स प्रामुख्याने उपस्थित होते. जगामध्ये कुठलाही निर्णय हा एका देशाच्या विचाराने नव्हे तर सर्वांच्या कलेने घेतला पाहिजे. ते अमेरिकेला मुळात कळत नाही आणि ट्रम्प यांच्या एकाकी हुकूमशाही वृत्तीमुळे त्यांनी जी २० मधून अंग काढून घेतले. या परिषदेत संमत झालेले ठराव हे अतिशय महत्त्वाचे आहेत. पंतप्रधान मोदी यांनी केलेली तीन भाषणे जगातील ज्वलंत प्रश्नावर प्रकाश टाकणारी आणि जगाच्या डोळ्यात अंजन घालणारी ठरली आहेत. त्यांच्या विचाराचा शोध आणि बोध हेच सांगतो की आता २०% अर्थव्यवस्थेचा भार असलेल्या अमेरिके पेक्षाही ८० टक्के व्यवस्था असलेले इतर राष्ट्रांच्या मतांना भविष्यात

महत्त्व दिले पाहिजे. या दृष्टीने जी २० परिषदेत संमत झालेल्या ठरावाला विशेष महत्त्व आहे. कारण त्यात जगातील सामान्य माणसांच्या आशा आकांक्षाचे प्रतिबिंब म्हटले आहे. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी प्रस्तावित केलेल्या सहा प्रकल्पापैकी पहिला प्रकल्प जागतिक पारंपारिक ज्ञान भांडार स्थापन करणे हा आहे. तसेच त्यामध्ये आफ्रिकन कौशल्य विकास गुणक योजना याद्वारे आफ्रिकेत कौशल्य विकास करण्यावर भर दिला जाणार आहे. तसेच जागतिक आरोग्यसेवा प्रतिसाद यंत्रणा उभी करण्यावर भर दिला जाणार आहे. त्यामुळे आफ्रिकेतील लोकांना आरोग्याच्या सोयी सवलती मिळतील मादक पदार्थ आणि दहशतवाद यांच्यातील जुगाड

कसा टाळता येईल व त्याचा कसा सामना करता येईल याचा विचार करण्यात येत आहे.

तसेच खुली उपग्रह डेटा पार्टनरशिप योजना विकसित करण्यावर भर दिला जाणार आहे. दुर्मिळ खनिजांच्या शोधासाठी व्यापक चक्रांकन योजना विकसित करण्यावर भर दिला जाणार आहे. अन त्यात पुढाकार घेतला जाणार आहे या सहा योजनांमुळे आफ्रिकन संघातील देशांना जी २० राष्ट्र मदत करतील असा नरेंद्र मोदी यांचा प्रस्ताव आहे. व तो नवे वरदान ठरणार आहे. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी प्रस्तावित केलेली आफ्रिकेच्या विकासाची सहा कलमी योजना अर्थपूर्ण आहे.

(क्रमशः)

वास्तुशास्त्र पेंटिंग

लघुलेख-१०४

"या लेखात आपण "नारंगी" रंगा बद्दल माहिती घेऊ. याला "नारिंगी" किंवा "केसरी" किंवा "भगवा" रंग असेही म्हणतात. हा रंग "पिवळा" आणि "लाल" रंगांच्या मिश्रणातून तयार होतो. म्हणून तो व इतर दोन रंगांना आपण "दुय्यम रंग" म्हणतो.

भगवत संप्रदाय किंवा वारकरी संप्रदायाचा ध्वज अथवा झेंडा "केशरी" किंवा "नारिंगी" रंगाचाच असतो.

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी हिंदवी स्वराज्याच्या ध्वजासाठी

"भगव्या"अर्थात "केसरी" रंगाची निवड केलेली आहे.

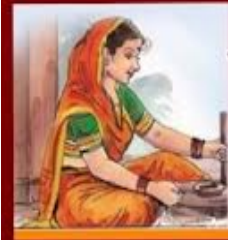
"केशरी" रंगात "पिवळ्या" रंगाची परिपूर्णता आणि कूलीनता तसेच "लाल" रंगाचा आनंद आणि शक्ती असे गुण येतात. उर्जा, आत्मविश्वास, सकारात्मकता आणि आध्यात्मिक उन्नती या भावनांशी "नारिंगी" रंगाचं महत्त्व जोडलेलं आहे. हा रंग शौर्य, त्याग आणि प्रगती यांचेही प्रतीक मानला जातो. नवरात्रीच्या सातव्या दिवशी देवी कालरात्रीची पूजा या रंगाशी संबंधित आहे. या दिवशी नारंगी रंग धारण केल्याने भीती नाहीशी होते आणि नकारात्मक शक्तींवर विजय मिळतो. "नारिंगी" रंग मनावर फार लवकर परिणाम करतो, त्यामुळे व्यक्तीत सर्जनशीलता, प्रेरणा, उर्जा, सकारात्मकता आणि तारतम्यभावा सकट प्रासंगिकतेचे भान देतो "पेंटिंग "मध्ये हया रंगाचा प्रभाव फार परिणामकारकता सिद्ध करतो. घरातील वातावरण गंभीरता पूर्ण प्रसन्न आणि पवित्र ठेवण्यासाठी या रंगापासून निघणारी तेजो किरणे खूप महत्त्वाची ठरतात. आत्मविश्वास आणि परिस्थितीशी सामना करायला सामर्थ्य देणारा हा रंग म्हणूनच, जगात फार प्रीय मानलेला आहे.

आपल्यातील कडवटपणा किंवा निग्रही द्रष्टेपणा न बोलता समोरच्यांना कळावे असे वाटणारे लोक, भगवा कुर्ता, भगवा नेटरुशर्ट, भगवी टोपी किंवा मफलर - उपरणं यांचा उपयोग आपल्या पोषाखात करतात. एकूणच स्वयंपूर्ण, स्वावलंबी, स्वाभिमानी गुण अंगी बाणवणारा हा रंग आहे.

क्रमशः

द्वारा एस्.व्ही.एस्. कला प्रतिष्ठान

डॉ. गजानन शेपाळ : 98691 30238

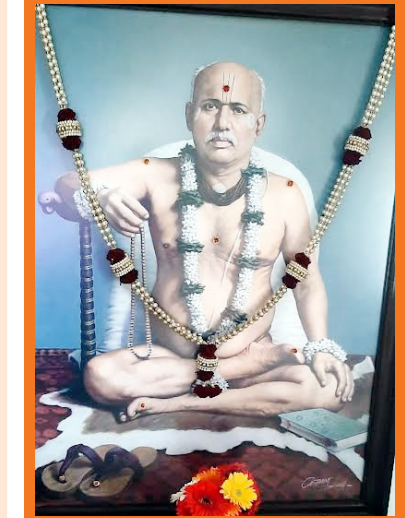

जात्यावरच्या ओव्या.....

नको थोर पण मी त धाकलीच बरी बापाजीच्या घरातली लाडकी मीच खरी ॥३६९॥

जाचाला काय बिहू जाचं पिढ्यानं सोसला देवा तुझ्या सत्वान काच हाती वागवला ॥३७०॥

©® सौ. मनोरमा बोराडे छत्रपती संभाजी नगर मो. 70207 33758

श्री ब्रह्मचैतन्य गोंदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय **साहित्य**
आपले विचार स्वार्थाचे नसावेत. स्वार्थामध्ये अभिमान नेहमी जागृत असतो. स्वार्थी मनुष्याला जगात सुख मिळणे कधीही शक्य नाही. नीतीची बंधने पाळा. परस्त्री मातेसमान माना. प्रपंचात एकपत्नीव्रताने राहणारे गुहस्थ लोक ब्रह्मचारीच होत. परद्रव्याची अभिलाषा धरू नका. त्याला विषेसमान माना. दुसऱ्याच्या पैक्याचा अभिलाष धरण्यात

अंधोळीपूर्वी चेहऱ्याला ‘असा’ लावा टोमॅटो

ज्योतिर्मय **साहित्य**
वय वाढलं की आपल्याला आरोग्यासह त्वचेच्या समस्या सतावू लागतात. त्वचा सैल आणि कोरडी पडू लागते. सुरकुत्या येऊन निस्तेज दिसू लागते. अशावेळी आपण महागडे स्किन केअर वापरतो. वाढत्या वयात आरोग्यासोबत आपल्याला त्वचेची देखील काळजी घ्यायला हवी. डार्क सर्कल, सुरकुत्या दिसू नये म्हणून महागडे उत्पादने लावण्यापेक्षा आपण चेहऱ्यावर टोमॅटो लावल्यास फायदा होईल. टोमॅटो फक्त पदार्थाची चवच बदलत नाही तर आपल्या त्वचेचा रंग सुधारण्यास देखील मदत करते. टोमॅटोमध्ये व्हिटॅमिन सी, ए, पोटॅशियम, एंटीऑक्सिडंट आणि सायट्रिक एसिड भरपूर प्रमाणात असते. ज्यामुळे त्वचा क्लिन होण्यास मदत होते. सकाळी अंधोळीपूर्वी एका टोमॅटोमध्ये चिमूटभर हळदी मिसळा. जर आपली त्वचा कोरडी असेल तर त्यात थोडे मध मिस्र करा. हे मिश्रण चेहऱ्यावर हलक्या हाताने २ मिनिटे मसाज करा. ५ मिनिटांनी चेहरा स्वच्छ धुवा. आपली त्वचा खूप काळी पडली असेल तर टोमॅटोच्या रसात बेसन आणि दही मिस्र करून त्याचा फेस पॅक तयार करा. हा पॅक दोन मिनिटे चेहऱ्यावर राहू

नामधारकाने टाळण्याच्या गोष्टी

आपला किती घात आहे याची नुसती कल्पनाच केलेली बरी. परस्त्री, परद्रव्य, यांच्याप्रमाणेच परनिंदा हीही अत्यंत त्याज्य आहे. परनिंदेने न कळत आपण आपलाच घात करीत असतो. परनिंदेमध्ये दुसऱ्यांच्या दोषांचे चिंतन होत असल्या कारणाने, ते दोष आपल्याकडे येत असतात. या सर्व गोष्टी सांभाळून तुम्ही नाम घ्या, नामाचे प्रेम तुम्हाला अगदी खात्रीने येईल. हे सर्व करीत असताना तुमचे आईवडील, बायकोमुले, यांच्या बाबतीत असलेले कर्तव्य करायला चुकू नका आणि त्या कर्तव्यात आसक्ती राहू देऊ नका. कोणत्याही मोबदल्याची अपेक्षा न ठेवता केलेले कर्म हे कर्तव्यच होय. ते कर्तव्य सांभाळून नीतिधर्माने वागून आपला प्रपंच करा, आणि भगवंताचे स्मरण ठेवा. मग तुमचा प्रपंचच परमार्थरूप बनून भगवंताचे प्रेम तुम्हाला मिळेल हा माझा भरवसा तुम्ही बाळगा. प्रपंच हा मिठासारखा आहे. भाकरीत मीठ किती घालायचे असते ? तर अगदी थोडे-फक्त चवीपुरते ! परंतु आपण मिठाची भाकरी करतो आणि त्यात परमार्थाचे चिमूटभर पीठ टाकतो; मग ती भाकरी खाता येईल का ? खरे समाधान मिळाल्यावर मनुष्य खेळासारखा प्रपंच

द्या. यामुळे त्वचेवरील काळपटपणा दूर होईल. तेलकट त्वचेसाठी टोमॅटो फायदेशीर आहे. यात असणारे घटक त्वचेवरील अतिरिक्त तेल काढून टाकण्यास मदत करतात. जर त्वचेवर पिंपल्स येत असतील तर त्यात कोरफडीचा गर मिस्र करून लावा. वाढत्या वयात कोलेजन कमी होते. ज्यामुळे त्वचेवर सुरकुत्या दिसू लागतात. जर आपण रोज चेहऱ्यावर टोमॅटो लावायला हवा. ज्यामुळे त्वचेचा पोत सुधारतो. मंत्रोपचारांची काही उदाहरणे कोणत्या रोगांसाठी कोणते मंत्र वा स्तोत्रे वापरावीत याची कल्पना येण्यासाठी पुढे काही घटना दिल्या आहेत.

मंत्रोपचारांची काही उदाहरणे कोणत्या रोगांसाठी कोणते मंत्र वा स्तोत्रे वापरावीत याची कल्पना येण्यासाठी पुढे काही घटना दिल्या आहेत.

संकलन –
डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क – ९२ ७९ ६६९ ६६९

गायत्री मंत्र – हा सूर्यदेवतेचा मंत्र आहे. मनाची चंचलता घालवून मनाला स्थिर करणारा, बुद्धिमत्ता व स्मरणशक्ती वाढवणारा हा मंत्रराज आहे. पहाटे ब्राह्ममुहूर्तापासून (पहाटे ३.३०) ते

वृक्षमाता सालूमरदा थिमक्का

ज्योतिर्मय **साहित्य**
काही दिवसांपूर्वी सालूमरदा थिमक्का गेल्याची बातमी आपण सगळ्यांनी वृत्तपत्रात वाचली असेल. सालूमरदा हे त्याचं नाव नाही. कानडी भाषेत त्याचा अर्थ होतो झाडांची रांग. रस्त्याच्या दुतर्फा अशी झाडांची रांग या स्त्रीने उभी केली म्हणून ती सालूमरदा. संत तुकारामांच्या वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे या उक्तीचा अर्थ हजारो वर्षांनी एका अशिक्षित आणि गरीब स्त्रीने त्यांच्या रूपाने आपल्या कृतीने सिद्ध केला. औपचारिक शिक्षण नाही, पण पर्यावरणाचे सखोल ज्ञान उपजतच होतं.अत्यंत गरीब कुटुंबात जन्मलेली आणि मोलमजुरी करणारी ही स्त्री. तिचा विवाह बिक्कल चिक्क्या यांच्याशी झाला. पण दोघांनाही अनेक वर्ष मूल होऊ शकलं नाही. या गोष्टीला त्यांनी नियतीचा शाप न मानता, वृक्षांनाच अपत्य मानण्याचं ठरवलं. त्यांच्या पतीनेही त्यांना या कामात मनापासून साथ दिली. त्यांच्या गावाजवळून ९४ क्रमांकाचा राष्ट्रीय महामार्ग जात होता. हुलीकल ते कुड्डूर या रस्त्यावर त्यांनी वडाची काही रोपे लावली. या रोपांना वाढवणे हा जणू त्यांच्या जीवनात कामचा एक भाग झाला. उन्हाळ्यात दूरवरून पाण्याचे हंडे घेऊन येणे, रोपांभोवती काटेरी कुंपण घालणहे त्यांचे रोजचे व्रत होते. ४० वर्षांहून अधिक काळाची रांग) मुळेच त्यांना हे आदराचे नाव मिळाले. या वाटेवर तब्बल ३८५ वडाची झाडे त्यांनी लावली. या झाडांवर पक्षी राहू लागले. वाटसरूंना आणि गुराढोरांना रस्त्यावर सावली मिळाली. एक नवीन विश्व उभे

करतो. त्यामध्ये तो वर चढला किंवा खाली पडला तरी सारखाच राहील; दुसऱ्याने डाव टाकल्यावर तो आपणही डाव टाकील ! पण डाव हरला किंवा जिंकला तरी त्याची त्याला पर्वा राहणार नाही. प्रपंचात अनेक वस्तू आहेत, पण भगवंताजवळ एकच वस्तू आहे. प्रपंचात कितीही वस्तू आणल्या तरी त्या पुऱ्या पडत नाहीत, कारण एका वस्तूच्या आणण्यामध्येच दुसऱ्या वस्तूच्या आणण्याचे बीज आहे. पण भगवंताचे तसे नाही; भगवंताची वस्तू एकदा आणली की पुन्हा ती आणायला नको. समजा, एका दुकानात पुष्कळ माल भरलेला आहे; पण आपल्याला पाहिजे ती वस्तू तिथे नाही, म्हणजे आपल्या दृष्टीने तिथे काहीच नाही ! त्याचप्रमाणे सर्व प्रकारच्या मानसिक शक्ती असून तिथे भगवंत नसेल, तर त्या असून नसून सारख्याच समजाव्यात. परमात्म्याला प्रपंचरूप बनविण्याऐवजी आपण प्रपंचाला परमात्मरूप बनवावा. यातच जन्माचे सार्थक आहे. परमार्थात अहंकार मिसळला की तो प्रपंचच झाला. प्रपंचातला अहंकार दूर झाला की तो परमार्थच. ***

राहिले. एखाद्या व्यक्तीने ठरवले तर ती केवढे मोठे कार्य करू शकते हे त्यांच्या या कार्यातून सिद्ध होते. असे सांगितले जाते की एकदा या रस्त्याने कर्नाटक मधील एक खासदार जात होते. दुपारच्या उन्हामुळे त्यांना अस्वस्थ वाटू लागले आणि त्यांनी रस्त्यावरील या वटवृक्षांच्या सावलीत थोडा वेळ विश्रांती घेतली. रस्त्याच्या दुतर्फा असलेली वटवृक्षांची रांग पाहून त्यांना खूप आनंद वाटला आणि हे एवढे मोठे काम कोणी केले असा प्रश्न त्यांना पडला. अधिक चौकशी केल्यानंतर त्यांना लोकांनी थिमक्का यांचे नाव सांगितले आणि अशा रीतीने त्यांचे कार्य प्रकाशात आले. ज्या काळात पर्यावरण संरक्षणाचा फारसा गाजावाजा केला जात नव्हता अशा काळात त्यांनी ह कार्य केले. आज संपूर्ण जग जागतिक तापमानवाढीच्या भीषण संकटाचा सामना करत आहे. कार्बन उत्सर्जन कमी करणे आणि निसर्गाचे संतुलन राखणे ही काळाची गरज बनली आहे. या पारव्रभूमीवर, थिमक्का यांनी केलेले कार्य केवळ एक सामाजिक उपक्रम नाही, तर ते २१ व्या शतकातील पर्यावरण संरक्षणाचे प्रभावी मॉडेल आहे.

(क्रमशः)

“नो मोबाईल फोन फोबिया“

ज्योतिर्मय **साहित्य**
स्मार्टफोनच्या वापराचा संबंध मुलांमध्ये उदासीनता आणि चिंता यासारख्या विध्वंसक भावनिक समस्यांशी जोडला गेला आहे. कोणत्याही निर्बंधाशिवाय सेल येत असल्याची प्रकरणे वाढत आहेत. मोबाइल फोनच्या वापरामुळे तरुणांना अ‍ॅटक उपकरणांच्या विचलनामुळे उत्पादकता कमी होऊ शकते आणि कार्यावर लक्ष केंद्रित करण्यात अडचण येऊ शकते, ज्यामुळे शैक्षणिक आणि वैयक्तिक कामगिरीवर नकारात्मक परिणाम सोशल मीडिया आणि ऑनलाइन परस्परसंवादामुळे चिंता, नैराश्य आणि सामाजिक अलगावची भावना निर्माण होऊ शकते. पण मग याला पर्याय काय ? आपल्याला एव्हाना कळूच चुकलं आहे की, या पिढीपासून तंत्रज्ञान आपण दूर करू शकत नाही. त्यांच्या हातातून काढून घेऊ शकत नाही. कारण त्यांच्या प्रगतीसाठी तंत्रज्ञानवापर आवश्यक आहे. म्हणजे मग आपण मुलांना फक्त योग्य पद्धतीने तंत्रज्ञानाचा वापर करायला शिकवू शकतो. सर्वात महत्त्वाचं म्हणजे आपल्याला देखील या सर्व तंत्रज्ञानासंदर्भात अपडेटेड राहावं लागेल. मुलांशी त्यांच्या भाषेत बोलण्याकरिता ते वापरत असलेले पॉप्युलर ॲप्स आपल्याला माहिती हवेत. आपणच, मोबाईल आणि टीव्ही यांचा वापर, गरजेपुरता केला पाहिजे. लहान मुले, मोठ्यांचेच अनुकरण करत असतात. जे नियम लहानांनी पाळले पाहिजेत असे वाटत असेल तर, त्याची सुरुवात, प्रथम स्वतः पासून केली पाहिजे. त्यात मोबाईल ही आला. आपणच गरजेपुरता मोबाईल, टीव्ही यांचा वापर केला पाहिजे. तरच आपल्याला, लहान मुलांना, मोबाईल वापरू नका असे सांगण्याचा अधिकार प्राप्त होतो. बोर्ड गेम खेळणे किंवा तुमच्या मुलाला साफफाई, स्वयंपाक किंवा बागकाम यासारख्या क्रियाकलापांमध्ये गुंतवून ठेवणे तिला स्मार्टफोन पासून दूर ठेवेल. तुमच्या मुलाला संगीत ऐकणे, एखादे वाद्य वाजवणे, वाचन किंवा चित्रकला यासारखे छंद जोपासण्यासाठी प्रोत्साहित करा. तुमच्या मुलांना त्यांचा मोबाईल रात्री ठराविक वेळेपेक्षा जास्त वापरू देऊ नका. मुलाला निसर्गाकडे आकर्षित करा आणि मैदानी खेळांसाठी देखील प्रोत्साहित करू शकता. पाळीव प्राणी – मुलाला मोबाईल ऐवजी पाळीव प्राणी द्या, जेणेकरून मुले संवाद साधण्यास आणि भावना व्यक्त करण्यास शिकतील. फोनमध्ये ठेवा लॉक– आजकाल प्रत्येक फोनमध्ये वेगवेगळ्या प्रकारची काही खास फंक्शन्स असतात, जी त्यांना लॉक करता येतात. लहान मुलांना पालकांच्या देखरेखीखाली स्क्रीनचा वापर करायला लावावा त्यांना वयानुसूप अटी घातल्या गेल्या पाहिजेत. सलग तासभर मोबाइल पाहण्यापेक्षा दिवसातून तीन वेळा वीस – वीस मिनि पाहायला देणं, जास्त चांगलं. प्रेम आणि काळजी – मुलांना त्यांच्या पालकांच्या प्रेमाची आणि काळजीची सर्वात जास्त गरज असते. अशा परिस्थितीत तुम्ही मुलासोबत जास्तीत जास्त वेळ घालवणे गरजेचे आहे, यामुळे तुमचे मूल हळूहळू मोबाईल वापरणे बंद करेल. जर तुम्ही स्वतः मोबाईलच्या व्यसनाचा सामना करू शकत नसाल आणि तुमचे प्रियजन तुम्हाला जास्त मदत करू शकतील असे वाटत नसेल तर ची मदत घेण्याची वेळ आली आहे. असे थेरेपिस्ट आहेत जे मोबाइल व्यसन थेरपीमध्ये विशेषज्ञ आहेत. ***

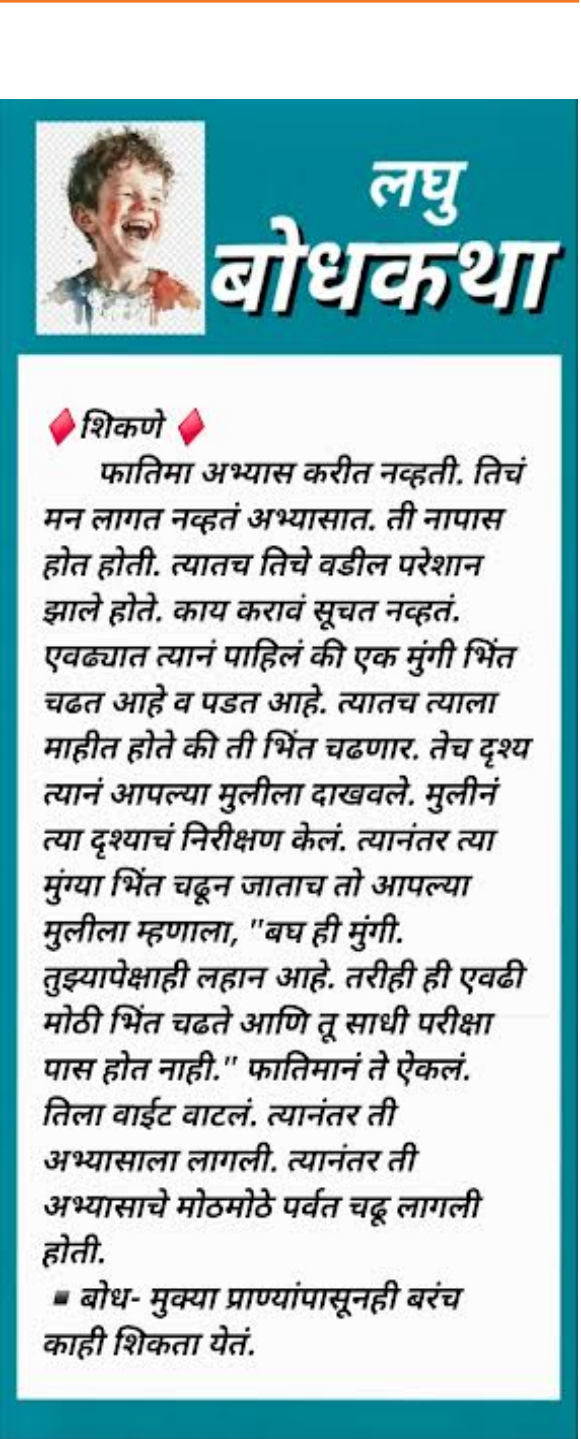
शनिवार दि.२९ नोव्हेंबर २०२५

२

सृष्टीकथन

ज्योतिर्मय **साहित्य**
तो आरंभी आणि शेवटी कायम रहातो. सर्व स्वानुभवी पुरुषांचा असाच निश्चय आहे याबद्दल त्यांना मुळीच शंका नाही. अन्वय आणि व्यतिरेक दोन्ही कल्पनामय आहेत। जिकडे पहावे तिकडे सगळ्या द्रुष्य विश्वामध्ये आत्मस्वरूपचं भरलेले आहे अशा पध्दतीने विचार वापरणे हा अन्वय होय. तर जे जे द्रुष्य आहे ते कल्पनेत येऊ शकते मनास भासते,बुद्धीने ग्रहण होऊ शकते. ते ते सगळे अनात्म असल्याने त्याचा निरास करून जे केवलरूपाने शिल्लक उरतं ते आत्मस्वरूप समजावे. अशा पध्दतीने विचार वापरणे हा व्यतिरेक होय. कल्पना कोणत्या सुष्टी निर्माण करतात. मुळात कल्पना एकच असते. पण तिच्या खटपटीने आठ प्रकारच्या सुष्टी जन्म पावतात. १)कल्पना २) शब्द ३) प्रत्यक्ष सुष्टी ४) चित्रलेप सुष्टी म्हणजे कागद, कापड, लाकूड, भित, यावर रंगाचे लेप लावून केलेली सुष्टी ५)स्वप्न सुष्टी ६) गंधर्व सुष्टी आकाशात दिसणारे वेगवेगळे देखावे ७) ज्वर सुष्टी अंगात ताप चढल्यावर होणारा भ्रम. ८) नजरबंदीपासून दिसणारी सुष्टी कल्पनेपासून निर्माण होणाऱ्या सुष्टींचे हे आठ प्रकार आहेत. आता आपण ठरवू शकतो कोणती श्रेष्ठ आणि कोणती कनिष्ठ किंवा दोन्ही पण नाही. वरील सर्व विवेचनाचा समारोप करताना सुष्टी मिथ्या खरी पण खरे देवाचा अनुभव येण्यास तिचा उपयोग करून घ्यावा. मित्रांनो आपण हया समासात काय शिकलो असं जर कोणी विचारले तर मी तर म्हणेन की “चराचरात विश्व सामावले आहे. आणि या विश्वाचा कर्ता जगत्निर्‍यंता आहे तो आपल्याला धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष, सहकार्य, मानवीमुल्यांचं रक्षण करून जगावं असा संदेश देत आहे असं मला वाटतं. समासाच्या शेवटाकडे येत असताना समर्थानी ५४ व्या ओवीतही हेच सांगितले आहे की मानवी जन्माला आलो आहोत तर सगुणोपासनेच्या आधाराने निर्गुणापर्यन्त पोहचता येते. ही गोष्ट खरी आहे. पण त्यासाठी तुमच्याकडे कोणत्याही बाबतीत सारासार विचार करण्याची बुद्धी असली पाहिजे व सतत सगुणोपासनेत राहिले पाहिजे. सतत सत्संग केला पाहिजे. म्हणजेच माणूस कितीही अज्ञानी असो आणि आत्मस्वरूप कितीही निर्गुण असो सगुणोपासना, सारासार विचार, सत्संगती या तिन्हीच्या आधारे तो आत्मज्ञानी होऊ शकतो असे समर्थाचे स्पष्ट मत आहे. सगुणोपासनेच्या आधाराने ज्ञान मिळवा पण ते ज्ञान स्वतः च्या कल्याणासाठी, कुटुंबाच्या कल्याणासाठी, व समाजाच्या कल्याणासाठी असले पाहिजे हे प्रत्येकाने लक्षात ठेवणे गरजेचे आहे. खरे काय खोटे काय हे समजले पाहिजे दंभाचार,लबाडी, फसवणूक, गैरमागाने जाणेअशा वाईट मागाने जाणे टाळले पाहिजे. सन्मानाने सन्मार्गाची कास धरून जीवन जगले पाहिजे. “जीवभूत सनातन“ म्हणजे या संसारात माझाचं म्हणजेच परमात्म स्वरूपाचा सनातन जीव झाला आहे या गीतेच्या वचनावर विश्वास ठेऊन मानवी जीवनाची कास धरली पाहिजे. सगुणाचे रक्षण करावे,सगुणोपासना धरावी.हा संदेश समर्थ आपल्याला देतात.त्याचे अनुकरण तुम्ही व मी केले पाहिजे किंवा मी तर म्हणेन की ही आपली जबाबदारी आहे आणि राम नामाच्या जप सामर्थ्याने आपण ती जबाबदारी पार पाडुयात. श्री राम जय राम जय जय राम जय जय रघुवीर समर्थ

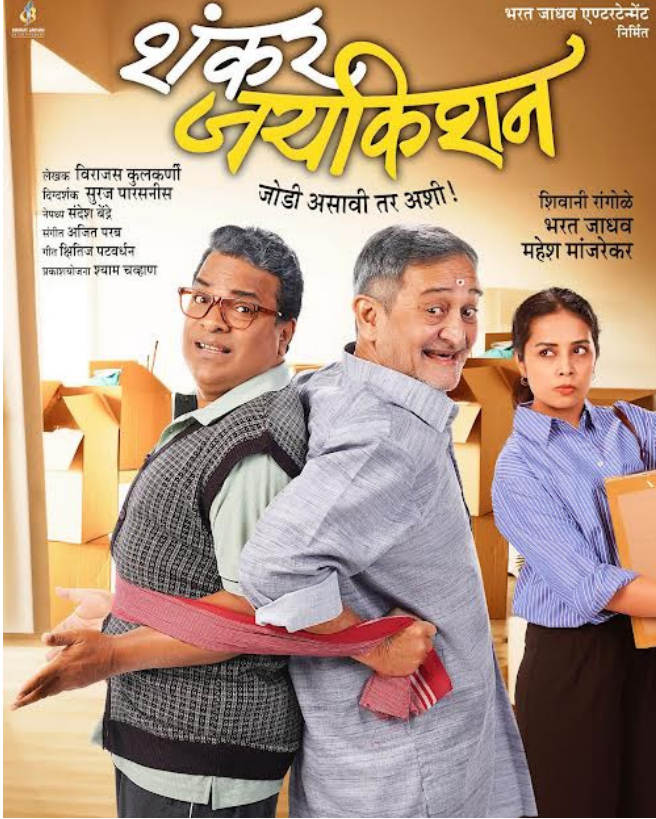

मैत्री, वडिल -मुलगी नात्याची अनोखी सांगड घालणारं 'शंकर जयकिशन' लवकरच रंगभूमीवर

भरत जाधव - महेश मांजरेकर पहिल्यांदाच एकत्र झळकणार

ज्योतिर्मय **साहित्य**
मराठी रंगभूमीवर एक विनोदी, हृदयस्पर्शी आणि नातेसंबंधांचा वेध घेणारं नाटक 'शंकर-जयकिशन' लवकरच नाट्यरसिकांच्या भेटीला येत आहे. वडिल- मुलीचे गुंतागुंतीचे नाते, वर्षानुवर्षे दडलेली कटुता आणि अचानक जीवात घडलेल्या अनपेक्षित व्यक्तीच्या आगमनाने बदलणारे समीकरण अशी या नाटकाची कथा आहे. कथानकात वडिल मुलीच्या नात्यात कोणी तिसरा येतो. त्याच्या येण्यामागचं नेमकं कारण काय ? की त्याच्या आयुष्यात काही गूढ रहस्य दडलंय ? याचं उत्तर नाट्यरसिकांना नाटक पाहूनच मिळणार आहे.

हे मजबदार, हटके आणि भावनिक नाटक विशेष ठरणार आहे, कारण पहिल्यांदाच भरत जाधव आणि महेश मांजरेकर हे दोन प्रभावी कलाकार रंगभूमीवर एकत्र दिसणार आहेत. त्यातही महेश मांजरेकर तब्बल २९ वर्षांनंतर रंगभूमीवर पुनरागमन करत आहेत. त्यामुळे महेश मांजरेकर यांच्यासाठीही आणि प्रेक्षकांसाठीही हा एक खास क्षण असणार आहे.

दिग्दर्शक सुरज पारसनीस म्हणतात, "हे नाटक फक्त हसवणारं नाही तर नात्यांमधल्या अदृश्य धाग्यांना भिडणारं आहे. मैत्री आणि पित्याच्या नात्याची

वेगळी बाजू यातून प्रेक्षकांसमोर येईल."

निर्माते, अभिनेते भरत जाधव म्हणतात, "महेशजी आणि मी अनेक वर्षे एकाच इंडस्ट्रीमध्ये काम करत आहोत, त्यामुळे आमची चांगली मैत्री आहे. त्यांनी दिग्दर्शित केलेल्या अनेक चित्रपटांमध्येही मी भूमिका केल्या आहेत. एकमेकांना कामामध्ये काय अपेक्षित असतं, हे आम्ही उत्तम जाणतो. त्यामुळेच त्यांच्यासोबत काम करण्याचा अनुभव हा नेहमीच अनोखा असतो आणि आता तर आम्ही एकत्र रंगमांचावर झळकणार आहोत. त्यामुळे आम्हाला एकत्र पाहण्यासाठी प्रेक्षक जितके आतुर आहेत. तितकीच उत्सुकता आम्हालाही लागून राहिली आहे. मला खात्री आहे, आमची केमिस्ट्री रंगभूमीवर वेगळी जादू निर्माण करेल."

तर महेश मांजरेकर आपल्या या प्रवासाबद्दल म्हणतात, २९ वर्षांनंतर रंगभूमीवर परत येणं ही माझ्यासाठी भावनिक गोष्ट आहे. नाटक हे माझ्यासाठी नेहमीच अग्रस्थानी आहे. मात्र चित्रपटांमुळे मला नाटकाला वेळ

देता आला नाही. परंतु आता जितका जमेल तेवढा वेळ मी रंगभूमीसाठी देणार आहे. 'शंकर जयकिशन'चं कथानक वाचताना मला जाणवलं, हे नाटक रंगभूमीवर आलंच पाहिजे. भरतसोबत मी अनेकदा काम केलं आहे, मी त्यांच्या अभिनयाचा आदर करतो. तो प्रामाणिक, संवेदनशील आणि ऊर्जा असलेला कलाकार आहे. आता रंगभूमीवर आम्ही एकत्र येतोय. एकमेकांच्या अनुभवांची देवाणघेवाण रंगमांचावर एक वेगळाच रंग उमटवेल, याची मला खात्री आहे.

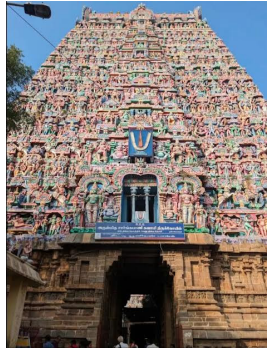
भरत जाधव एन्टरटेन्मेंट निर्मित सुरज पारसनीस दिग्दर्शित या नाटकाचे लेखन विराजस कुलकर्णी याने केले आहे. क्षितिज पटवर्धन यांचे गीत लाभलेल्या या नाटकात शिवानी रांगोळे, भरत जाधव आणि महेश मांजरेकर यांच्या प्रमुख भूमिका आहेत. विनोद, भावना आणि नात्यांचे सुरुर मिश्रण असलेल्या 'शंकर-जयकिशन' या नाटकाचा शुभारंभ १९ डिसेंबर रोजी विलेपार्ले येथील दिनानाथ मंगेशकर नाट्यगृह येथे होणार आहे.

कुंभ कोणम

ज्योतिर्मय **साहित्य**
कुंभकोणम हे तामिळनाडू राज्यातील तंजावर जिल्ह्यात असलेले एक प्राचीन शहर आहे. हे शहर मंदिरे व मठ यासाठी प्रसिद्ध आहे. या शहरात लहान मोठी अशी १८८ मंदिरे असून, यास मंदिराचे शहर म्हणून प्रसिद्ध आहे. कुंभकोणम हे कावेरी व आरासलार या नद्यांच्या संगमावर वसलेले आहे. या शहरात अनेक मंदिरे असली तरी त्यातील काही प्रमुख मंदिराची वैशिष्ट्ये आपण आज पाहणार आहोत.

आदि कुंभेश्वर मंदिर
हे मंदिर नवव्या व दहाव्या शतकात चोल राजांनी बांधले. पुढे तेराव्या शतकात नायक राजांनी याचा विस्तार केला. हे एक शिवमंदिर असून, पावित्र्याच्या दृष्टीने हे सर्वोत्तम महादेव पीठ आहे. या मंदिरा लगतच जगदंबेचे मंदिरही आहे. या ठिकाणी पार्वती मातेस मंगल अंबिका असे संबोधल्या जाते. याशिवाय तेथे गणेश व कार्तिकेय यांची उपमंदिरेही आहेत.

ज्येष्ठ नागरिकांनी घेतला मोफत आरोग्य तपासणीचा लाभ

ज्योतिर्मय **साहित्य**
पुणे - महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या पुण्यतिथीनिमित्त पिंपळे सौदागर येथे ज्येष्ठ नागरिकांसाठी आयोजित करण्यात आलेल्या आरोग्य शिबिराचा परिसरातील नागरिकांनी लाभ घेतला. डॉ. अग्रवाल नेत्र रुग्णालय, साईश्री व्हिटालाईफ हॉस्पिटल, उन्नती सोशल फाउंडेशन यांच्यातर्फे आयोजन केलेल्या या शिबिराचे उद्घाटन पद्मश्री गिरीश प्रभुणे यांच्याहस्ते करण्यात आले. यावेळी पिंपरी चिंचवड भाजपाचे शहराध्यक्ष शत्रुघ्न बापू काटे यांची प्रमुख उपस्थिती होती. गिरीश प्रभुणे आणि शत्रुघ्न काटे यांचे यावेळी शाल आणि पुस्तक देऊन स्वागत करण्यात आले. या शिबिरास ऑल सिनियर सिटीझन असोसिएशन, लिनियर गार्डन

ज्येष्ठ नागरिक संघटना, आनंद हास्य क्लब तसेच विटाई वाचनालय यांचे विशेष सहकार्य लाभले होते. शिबिरा संदर्भात भूमिका स्पष्ट करताना डॉ. कुंदाताई भिसे म्हणाल्या की, माता - पित्यासमान

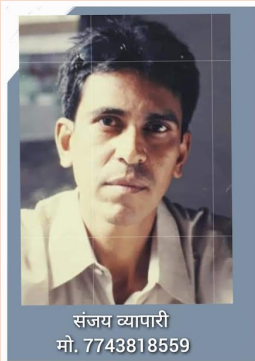
असलेल्या परिसरातील ज्येष्ठ नागरिकांच्या आरोग्याची काळजी घेण्याचा एक भाग म्हणून सामाजिक बांधिलकीच्या नात्याने हा उपक्रम हाती घेतला आहे. या निमित्ताने सदृढ नागरिक, समृद्ध

समाज आणि बलशाली राष्ट्र ही संकल्पना जोपासण्याचा या शिबिराबद्दारे एक अल्पसा प्रयत्न असल्याचे कुंदाताईंनी सांगितले. उन्नती सोशल फाउंडेशनच्या प्रांगणात झालेल्या या शिबिरात रक्तदाब, शर्करा, देहोष्ण, रक्तातील ऑक्सिजन, हाडांची घनता तसेच नेत्र विषयक तपासण्या करण्यात आल्या. शिबिराच्या यशस्वीतेसाठी डॉ. कुंदाताई भिसे, संजय भिसे तसेच ऑल सिनियर सिटीझन असोसिएशनचे अध्यक्ष डॉ. सुभाष पवार, लिनियर गार्डन ज्येष्ठ नागरिक संघटनेचे अध्यक्ष अशोक वारकर, आनंद हास्य क्लबचे बाळकृष्ण चौधरी तसेच सखाराम ढाकणे, अनिल कुलकर्णी, सुभाष विधाते, सुभाष पाटील, अशोक येळमकर, अशोक कलाल, शकुंतला शिंदे, शोभा राजपुरे, निर्मला कासार, भामिनी महाले, रमेश चांडगे, जयपाल सिदनाळे आदिंनी परिश्रम घेतले.

(क्रमशः)

आठवणी - एक अद्भुत मेमरी बुक

ज्योतिर्मय **साहित्य**
प्रत्येकाकडे देवाने आठवणीचे एक पर्सनल फोल्डर दिलेले आहे ते सर्वांसाठी जगण्यास खूप महत्वाचे आहे. प्रत्येक जण जन्मल्यानंतर त्याला जेव्हा पासून कळायला लागते तेव्हापासून आपल्या आठवणी आपल्या मेमरीत साठवायला सुरुवात होती. आपला मेंदू हा एक मोठी हार्ड डिस्कच असते त्यामध्ये अगदी जन्मल्यापासून सर्व घटना साठवलेल्या असतात, आपल्याला त्या कधीही वाटेल तेव्हा मेंदूला ऑर्डर दिली की तो ती घटना आपल्याला दाखवतो. खरंच हे सर्व अद्भुत आहे ना, पण खरंच आठवणी या आयुष्यात किती महत्वाच्या आहेत नाही, मग त्या चांगल्या असो किंवा वाईट. जगण्यासाठी त्या आवश्यक आहेतच नाहीतर जगणे खूप अवघड होऊन बसले असते. आपल्या आयुष्यात अनेक व्यक्ती येतात आणि निघून जातात पण त्यांच्या आठवणी आपल्या स्मरणात कायम घर करून जातात. आपण बघतो कित्येक लोकं फक्त आठवणीवर जगत असतात, यावरून आपल्या लक्षात येते की जगण्यास फक्त एक आठवणी ही पुरेसी असते. आपल्या आयुष्यात आठवणींना खूप महत्त्व आहे, आठवणी आपल्या आयुष्याचा एक महत्वाचा भाग आहे.

संजय व्यापारी
मो. 7743818559

आपण आनंदात आठवणी शोधतो, तसेच आपण दुःखातही आठवणी शोधतो, आपण अडचणीत असेल तेव्हाही आपण अनेक प्रसंग आठवतो व त्या आठवणीतून या अडचणीच्या प्रसंगांना तोंड देतो. आठवणीतून खूप काही शिकायला मिळते, आपण अनेक प्रसंगांना कॅमेऱ्यात टिपतो व त्या

आठवणी आपण भविष्यात कधीही उघडून बघतो व त्या त्या प्रसंगात स्वतःला काही क्षणासाठी घेऊन जातो. तसेच आठवणी या आयुष्याचा कॅमेरा आहे ज्यात आपल्या सर्व

आयुष्याचे सार साठवून ठेवलेले आहे. आठवण एका क्षणात आपल्याला वेगळ्या विश्वात घेऊन जाते. आपण लहानपणी केलेल्या खोड्या, तसेच आयुष्यात अनेकदा अनेक गंमतीदार प्रसंगातून घडलेल्या घटना नंतर आपल्याला पुढील आयुष्यात सुख देऊन जातात. अनेकदा आपल्या हातातून नकळत चुका झालेल्या असतात, अनेकदा सहजपणे आपण खूप चांगले काम करून गेलेलो असतो असे प्रसंग आठवले की आपल्याला त्याची नंतर खूप गंमत वाटते. खरंच आयुष्य हे अगणित घटना, प्रसंगांनी भरलेले असते व ते आपल्याला आठवणरुपी परत परत बघता येते ही देवाने मनुष्याला दिलेली खूप बहुमोल देणगीच म्हणावी लागेल नाही का.

सिडको परिसरात लवकरच शुभारंभ....

एक छान लोकेशन जिथे आपण --

- बर्थडे पार्टी ■ रिसेप्शन ■ किटी पार्टी
- कॉन्फरन्स मिटिंग ■ गेट - टू - गेदर
- सांस्कृतिक कार्यक्रम ■ प्रकाशन समारंभ
- डोहाळ जेवण ■ भिशी पार्टी व इतर...

हे व असे बरेचसे कार्यक्रम करण्यासाठी आम्ही सज्ज आहोत. एसी हॉल, लॉन, गार्डन, केटरिंग व्यवस्था, इव्हेंट मॅनेजमेंट, साउंड सिस्टीम सर्व व्यवस्था एकाच ठिकाणी

विशेष :- प्रसन्न वातावरण - सुलभ पार्किंग व्यवस्था - सौजन्य सेवा - मध्यवर्ती ठिकाण - अगदी फिफायतशीर दरात

सिद्धिविनायक

■ हॉटेल ■ लॉन ■ इव्हेंट

संपर्क : 7498560019, 7588803314
Email phulambrikarrajendra@gmail.com

ऑनलाईन औषधोपचार

आता सर्वकाही झाले आहे ऑनलाईन मग आज आपणात पण घरवसल्या औषधोपचार घ्या, कुठेही जाण्याची गरज नाही, वेळ व पैसा वाचवा 100 % खात्रीशीर इलाज, गुणवत्ता, शारीरिक थकवा, बऱ्याच गोष्टी कोणातही सांगण्यास त्रास वाटते अशा वेळेस फक्त फोनवर तुम्ही सुमना आजार सांगू शकता व दवावर आयुर्वेदिक पद्धतीने ह्याखास उपचार घ्या आर्य, पोस्टाने औषध पाठविल्या जातील, प्रसिद्ध आयुर्वेदवाच्य डॉ. शेख ए.एच. 37 वर्षांचा अनुभव, 200 पेक्षा अधिक पुरस्कार प्राप्त, 2 लाखपेक्षा अधिक विविध तैमिक समस्यास्त रुग्णांवर यशस्वी उपचार, आतापर्यंत ५ ऑनली डॉक्टरच्या पदव्या देऊन विविध संस्थांनी त्यांना सन्मानित केलेले आहे. त्याच्या या कार्याची नोंद लंडन बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, ऑस्ट्रेलिया बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, एशियन बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड, इज-टू-डू एशिया रेकॉर्ड्स मध्ये विकसी नोंद झालेली आहे. सेक्स विषयक कोणातही प्रॉब्लेम असो फक्त एकदा फोन कर व मार्गदर्शन घ्या. व तुमचे प्रश्न सोडवा.

Dr Shaikh A H - 98606 99906

साहित्यिक मित्रांनो,
आता लिहा बिनधास्त कारण आता तुमच्या साहित्याला प्रकाशित करण्यासाठी आले आहे एक भव्य व्यासपीठ

ज्योतिर्मय
साहित्याचे विद्यापीठ

"ज्योतिर्मय" साहित्याचे विद्यापीठ.
साहित्यावरील प्रत्येक घटना, कथा, कविता, लेख, परीक्षण, पुरस्कार, संमेलन प्रत्येकाची नोंद आम्ही घेणार, मग विचार कसला करता! हो जाओ शुरू....
या व्यासपीठावर तुमचे सर्वांचे स्वागत आहे.
- संजय व्यापारी, संपादक 7743918559
ज्योतिर्मय-साहित्याचे विद्यापीठ

खास नगरपालिका/नगर पंचायत निवडणुकीसाठी तयार केलेल्या वेगळ्या शैलीतील उत्साही व

“आकर्षक प्रचार गीतांसाठी”

तालुका व जिल्हा पातळीवर स्मार्ट डायनॅमिक व होतकरू मार्केटिंग पार्टनर्स पाहिजे आहेत

“कमिशन बेसिसवर लगेचच कमाईची सुवर्णसंधी”

संपर्क : 9175669278

शिक्षण काळातील आनंदाचे क्षण

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

मला आठवते ते वर्ष म्हणजे सन १९६९ ज्यावर्षी मी विज्ञान वर्धिनी हायस्कुल संभाजीनगर (औरंगाबाद) येथुन मॅट्रीकची परिक्षा दिली. त्याकाळात विद्यार्थ्यांची तयारी संपुर्ण पणे शाळेतच करून घेत असत. आमची इंग्रजी विषयाची तयारी शाळेचे मुख्याध्यापक श्री उजळबकर सरांनी करून घेतली होती. त्यावेळेस गणित या विषयासोबत हायर मॅथ हा एक विषय होता. तो विषय स्वामी सर शिकवित होते. त्यावेळेस खाजगी शिकवणीचे प्रस्थ नव्हते. तरी स्वामी सर शिकवणी घेत असत. माझी वर्गातील तयारी पाहुन मलाही त्यांनी शिकवणी साठी बोलावले होते. मी जात होतो. परंतु सर तेथे जे शिकवित होते त्याची पुर्ण तयारी माझे वडील बंधु यांनी उन्हाळ्याच्या सुटीतच करून घेतली होती. त्यामुळे जाण्या येण्याचा वेळ व शिकवणी एक तास असा दोन तास वेळ द्यावा लागे. त्यामुळे मी नम्रपणे सरांना सांगितले की या दोन तासात मी इतर विषयाचा अभ्यास करतो व बहुधा सरांना ते पटले ही होते.

नेहमी प्रमाणे मार्च महिन्यात परिक्षा झाली व जुन महिन्यात निकालाची तारीख जाहीर झाली. आम्हीही निकालाच्या प्रतिकेत होतोच. परंतु अचानक पणे निकालाच्या दोन दिवस आधी आमच्या

शाळेतील एक शिक्षक माझ्या राहत्या गावी आले व माझ्या वडिलांना भेटले व त्यांनी सांगितले की बोर्डाच्या कार्यालयाकडुन तुमच्या मुलाचा फोटो मागितला आहे. शोधा शोध करून दोन फोटो मीळाले व ते सरांना दिले. निकाल जाहीर झाला व मराठवाडा विभागातुन गुणवत्ता यादीत मी सर्व तृतीय आल्याचे घोषित झाले. फोटोही छापुन आला. गावात सर्वत्र बातमी पोहचली. सगळीकडे आनंदी आनंद व अभिनंदनाचा वर्षाव झाला.

मला शाळेत बोलावून एक छोटी मुलाखत घेतली. माझ्या यशाचे सर्व श्रेय

मी माझे वडील बंधु, शाळेतील सर्व शिक्षक व मुख्याध्यापक यांना देतो असे सांगितले. त्या वर्षी मला बडोदा बँके तर्फे ५१ रुपयाचे पारितोषिक जाहीर झाले. बक्षीस रोख स्वरुपात नमुन धनादेश मिळाला होता. नंतर चौकशी करुन बँकेत खाते उघडले व धनादेश जमा केला. तेंव्हा पासुन बँक व्यवहाराची माहिती मिळाली. तसेच सरकार तर्फे मला शिष्यवृत्ती ही मंजूर झाली.

नंतर मी बी.एस्सी ला

विषयासाठी प्रवेश घेतला. या विद्यापीठातुन सन १९७४ व १९७५ या दोन वर्षांत अनुक्रमे माझे वडील बंधु व मी एम.एस्सी गणित विषयात सर्व प्रथम येण्याचा बहुमान मिळविला.

इतकेच नव्हे तर श्रीमती यमुताई देशमुख यांचे स्मृती प्रित्यर्थ जाहीर करण्यात आलेले “सुवर्ण पदक” आम्ही दोघा भावांनी पटकावले. त्यावर्षी घरी व मित्र परिवारात मोठा आनंदोत्सव साजरा करण्यात आला. सुवर्ण पदक मिळाल्यानंतर तर आनंद गगनात

मावेनासा झाला होता. नातलग, मित्र तसेच स्नेही सर्वांनी आमचे खुप खुप कौतुक केले. आम्हा दोघा भावांना संपुर्ण शिक्षण होईपर्यंत सरकारची शिष्यवृत्ती मिळत होती. त्यामुळे शिक्षण खर्चाचा बराच भार हलका झाला होता.

असे लागोपाठ अनुभवलेले आनंदाचे क्षण मी माझी शाळा, महाविद्यालय, विद्यापीठ, शिक्षक,

गुरुजण, आईवडील व संपुर्ण परीवारास समर्पित करतो.

प्रा.प्रमोद दसरे, पुणे. मो.नं. 9850183909

स.भु.महाविद्यालय, संभाजीनगर येथे शिकत असतांना १९७३ साली मराठवाडा विद्यापीठातून सर्व प्रथम येण्याचा मान मला मिळाला. महाविद्यालयातर्फे स्वागत करण्यात आले. हा दुसरा

आनंदाचा क्षण. पुढे मी मराठवाडा विद्यापीठात एम.एस्सी गणित या

लोक काय म्हणतील ?

अचानक सिनेमाला घेऊन जावे, अचानक कधी वेणी घेऊन यावी. बिनधास्त घेऊन यावी. पण ती घेतांना कुणाला चोरून घ्यायची काय गरज ?इकडे तिकडे बघून पटकन का घ्यावी ? माझं मित्रांना नेहमी सांगणं असतं, अरे मित्रा जा बागेत, एन्जॉय कर,बायकोला खाऊ घाल जे हवे ते,नको विचार करू लोक काय म्हणतील ? अरे पॉकेट तुझे, पैसे तुझे, बायको तुझी, दात तुमचे,पोट तुमचे, मग लोकांची भीती का ?

अरे पहा आवडता सिनेला, जा नाटकाला, कारण डोळे तुमचे, मन स्वतःचे हे सगळे असताना लोक काय म्हणतील ? अरे काय भीती लोकांची ?

त्यांना काय करायचे? वयाची भीती न बाळगता साठीतील आजोबा आजी बागेत पाणी पुरी खायला लोक काय म्हणतील? या विचाराने जात नसतील तर पुढचे किती आयुष्य सोबत आहे हें कुठे कुणाला माहिती आहे? .

म्हणुन त्यांनीही हा लोक काय म्हणतील? हा विचार डोक्यातून काढला पाहिजे आणि पुणेकरांसारखं बिनधास्त

गिरीश व. वरकर, पुणे

जगलं पाहिजे. जे जे चांगलं आहे, मनाला आवडतं, खाद्य पोटाला हसवतं ते आनंदाने केलं पाहिजे.आपण जितके आनंदी राहु, तितकं शरीर आनंदी राहतं आणि तितकंच वातावरण,घर, प्रसन्न राहतं.

एखादा हुशार विद्यार्थी १२वी ला ड्रॉप घ्यायचा विचार करतो कारण त्याच्या अपेक्षित स्वप्नपूर्ती करण्यासाठी तशी त्याला गरज वाटतं तेंव्हा कधी कधी आई वडिल आर्थिक बाबतीत समर्थ असतानाही त्याला समर्थन देत नाहीत कारण तेच, लोकं काय म्हणतील ? येथेही मुलगा तुमचा,आयुष्य त्याचे, पैसे तुमचे ,मग लोकांना काय करायचे आपलं आयुष्य हे आपलंच असतं आणि आयुष्य हे एकदाच मिळतं तेव्हा आपण तें चांगल्या रितीने जगलेच पाहिजे . लोकं काय म्हणतील ? हा विचार करत बसलं? तर लोक प्रत्येकाला काही ना काही म्हणतच असतात त्यामुळं चांगले असेल मनाला पटत असेल, संस्काराला धरून

असेल, तर लोक काय म्हणतील ? हा विचार बाजूला ठेवून गतीने पुढे सरकत असलेलं आयुष्य अत्यंत आनंदाने जगले पाहिजे, हो ना?

राज्य सांस्कृतिक पुरस्कार जाहीर; पुरस्कारप्राप्त कलाकरांचे

सांस्कृतिक कार्यमंत्री अ‍ॅड. आशिष शेलार यांच्याकडून अभिनंदन

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

मुंबई – कलेच्या विविध क्षेत्रात प्रतिवर्षी नाटक, कंठसंगीत, उपशास्त्रीय संगीत, वाद्यसंगीत, मराठी चित्रपट, कीर्तन/समाजप्रबोधन, तमाशा, शाहिरी, नृत्य, लोककला, आदिवासी गिरीजन, कलादान, प्रयोगात्मक कलेच्या क्षेत्रातील अभ्यासक, लोकनृत्य, लावणी/संगीतबारी,भारुड/विधीनाटय, वाद्यनिर्मिती, झाडीपट्टी, खडीगंमत, दशावतार, नमन खेळे, वहीगायन, दुर्मिळ प्रयोगात्मक कला, प्रयोगात्मक कलेशी संबंधित संस्था, ध्वनीतंत्रज्ञ, संगीत संयोजन, व्हाईस ओव्हर या क्षेत्रांमध्ये ज्या कलाकारांनी प्रदीर्घ काळ सेवा केलेली आहे, अशा कलावंतांना राज्य सांस्कृतिक पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येणार असल्याचे सांस्कृतिक कार्य मंत्री अ‍ॅड. आशिष शेलार यांनी सांगितले.

ज्येष्ठ पुरस्कार तीन लाख रुपये, युवा पुरस्कार एक लाख रुपये, मानचिन्ह, सन्मानपत्र, शाल असे या पुरस्कारांचे स्वरुप आहे. हे सर्व पुरस्कार लवकरच मुंबई येथे सर्व कलाकारांना सन्मानपूर्वक प्रदान करण्यात येणार आहेत. पुरस्कारार्थींची नावे पुढील प्रमाणे.

ज्येष्ठ पुरस्कार :-

नाटक अरुण कदम (२०२५), कंठसंगीत धनंजय जोशी (२०२५), वाद्यसंगीत विजय चव्हाण (२०२५), मराठी चित्रपट शिवाजी लोटन पाटील (२०२५), उपशास्त्रीय संगीत- उदय भवाळकर (२०२५), किर्तन/समाजप्रबोधन- गहिरीनाथ ज्ञानेश्वर औसेकर महाराज (२०२५), तमाशा- कोंडीराम आवळे (२०२५), शाहिरी- शाहिर मधुकर मोरे (२०२५), नृत्य- श्रीमती रंजना फडके (२०२५), लोककला- हरिभाऊ वेरुळकर (२०२५), आदिवासी गिरीजन रायसिंग हिरा पाडवी (२०२५), कलादान- चंद्रकांत घरोटे (२०२५), प्रयोगात्मक कलेच्या क्षेत्रातील अभ्यासक व पत्रकार- प्रा. आनंद गिरी (२०२४), संजीव भागवत (२०२५), लोकनृत्य- सुभाष नकाशे (२०२४), अरविंद राजपूत (२०२५), लावणी संगीतबारी- श्रीमती शकुंतला नगरकर (२०२४), श्रीमती कल्पना जावळीकर (२०२५), भारुड/विधीनाट्य/गौळण- श्रीमती पदमजा कुलकर्णी (२०२४), श्रीमती गोदावरी मुंडे (२०२५), वाद्यनिर्मिती करणारे कलाकार- युसुफ घडूलाल मुल्ला (२०२४), भालेराव नागोराव दंडांजे (२०२५), झाडीपट्टी/दंडार/खडीगंमत- रामदास चौधरी (२०२४), बुधा भलावी (२०२५), दशावतार/नमन खेळ/वहीगायन- ओमप्रकाश यशवंत चव्हाण (२०२४), भानुदास शंभा सावंत (२०२५), दुर्मिळ प्रयोगात्मक कला व मौखिक परंपरा जपणारे व त्यांचे जतन, संवर्धन करणाऱ्या व्यक्ती/संस्था- धर्मा कांबळे (२०२४), श्रीमती साखराबाई टेकाळे (२०२५), प्रयोगात्मक कलेशी संबंधित संग्रहालय/संस्था- विश्राम ठाकर आदिवासी कला आंगण चॅरीटेबल ट्रस्ट (२०२५), तांबवेश्वर

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

मित्रांनो डोक्यात कीडा असला की लेखकाला त्याचा लिहिण्याचा छंद थांबू देत नाही. म्हणून मी बिनधास्त लिहीत असतो. मी रोज विविध लेख लिहीत असतो, कविता करत असतो. आणि लोक काय म्हणतील ?हा विचार मी कधीच करत नाही, कारण मला जे आवडतं, जे मनाला पटतं, त्यात कुणाला उद्देशून किंवा कुणाला दुखावले नाही असं चांगलच असतं, कुणी वाचलं तर आनंद, नाही वाचलं तर दुःख नाही असे समजून हा नित्य क्रम चालू आहे. यात काही चुकीचे नाही, याची मनाला खात्री असते म्हणून तर माझे विचार कुणाला पटो अथवा न पटो सतत पटपट लिहीत असतो. विविध लेखनात हळूहळू सुविरांचा प्रसार आणि प्रचार करण्याचा प्रयत्न करत असतो.

खरं तर आपण भीत असतो लोक काय म्हणतील ?आणि यामुळे आपली बरीच स्वप्ने ही अपूरीच राहतात. आपण बिनधास्त जगलं पाहिजे. सुंदर जाण्याचा आनंद घेतला पाहिजे आणि हे जीवन आणखी सुंदर केलं पाहिजे, कारण जीवन एकदाच आहे. पुढच्या जन्माचे काय खरे हो? यामुळे लोक काय म्हणतील? यासाठी लोकांना का भ्यायचे ? मनात वाटले आपण आपल्या बायकोला कधी

सुप्रसिद्ध कवी, हास्यसम्राट डॉ. मिर्झा रफी अहमद बेग यांचे निधन

ज्योतिर्मय 📖 **साहित्य**

अमरावती – महाराष्ट्राचे सुप्रसिद्ध कवी ,हास्यसम्राट, मिर्झा एक्सप्रेस फेम डॉ. मिर्झा रफी अहमद बेग यांचे आज २८ नोव्हेंबर रोजी सकाळी ६.३० वाजता प्रदीर्घ आजाराने निधन झाले. ते ६८ वर्षांचे होते.

यवतमाळ जिल्ह्यातील नेर तालुक्यातील धनज – माणिकवाडा हे त्यांचे मूळ गाव आहे. सध्या अमरावती येथील वलगाव रोडवरील नवसारी परिसरात मिर्झा एक्सप्रेस या घरात त्यांचे वास्तव्य होते. त्यांच्या पश्चात त्यांची पत्नी फातेमा मिर्झा, अभियंता मुलगा रमीज, महाजबी व हुमा या दोन सुविद्य कन्या आहेत. त्यांच्यावर अमरावती येथील ईदगा कब्रस्तानात दुपारी दोन नंतर अंत्यसंस्कार करण्यात येणार आहेत.

विदर्भ साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष राहिलेले डॉ. मिर्झा रफी अहमद बेग आपल्या खुमासदार सादरीकरणासाठी संपूर्ण महाराष्ट्रात प्रसिद्ध होते. त्यांचे एकूण २० काव्यसंग्रह असून महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यात त्यांनी आपल्या मिर्झा एक्सप्रेस या काव्य मैफिलीचे ६ हजारावर सादरीकरण केले आहे. गेल्या काही दिवसापासून

मूत्रपिंडाच्या आजाराने तें त्रस्त होते. त्यांच्यावर अमरावती येथे त्यांच्यावर उपचार सुरू होते. वयाच्या ११ व्या वर्षापासून त्यांनी कविता लेखनाला सुरुवात केली होती. १७ सप्टेंबर १९५७ रोजी त्यांचा जन्म झाला. त्यानंतर १९७० पासून त्यांनी मंचावर कविता सादर करायला सुरुवात केली. पुढील ५० वर्ष विदर्भ, मराठवाड्यातील कवी संमेलनाचे ते केंद्रबिंदू ठरले. वृत्तपत्रातील विविध स्तंभातून लेखनही त्यांनी केले. त्यांचा मिर्झाजी कहीन हा स्तंभ तुफान लोकप्रिय ठरला होता. त्यांचे २० काव्यसंग्रह असून मिर्झा एक्सप्रेस या नावाने अफलातून किस्से आणि कवितेचा कार्यक्रम प्रसिद्ध होता. शेती, माती, कृषी, शेतकऱ्यांच्या समस्या, ग्रामीण भागातील समस्या, आणि सामाजिक समस्यांवर व राजकीय विरोधाभासावर

नर्म विनोदी शैलीमध्ये लिखाण करणे ही त्यांची खास हातोटी होती. विदर्भातील ख्यातनाम संत फकीरजी महाराज या मंदिर ट्रस्टचे ते ट्रस्टी होते. त्यांचे वडील मिर्झा रजाक बेग उर्फ भाईजी हे यवतमाळ जिल्ह्यातील प्रभावी राजकीय सामाजिक व्यक्तिमत्व होते. विदर्भातील नागपूर येथील सुप्रसिद्ध ज्येष्ठ विधीज्ञ फिरदोस मिर्झा हे त्यांचे चुलत बंधू आहेत. मराठी, वऱ्हाडी भाषेवर

त्यांचे प्रचंड प्रेम होते. त्यांच्या कार्यक्रमांनी वऱ्हाडी भाषेची महती देशभर झाली.राजधानी दिल्ली पासून तर महाराष्ट्राच्या राजधानीत मुंबईपर्यंत त्यांचे कार्यक्रम सतत सुरू असायचे. मोठा माणूस, सातवा महिना, उठ आता गणपत, जांगडबुता अशा कितीतरी कविता त्यांच्या लोकप्रिय झाल्या. मुसलमान असूनही येते मला मराठी ठोकू नका माई पाठ याच्यासाठी जो जिथे जन्मला तेच त्याची भाषा पन्हाडीकून बोंडाचीच करानं आशा अशा शब्दात त्यांचे काव्य लेखन असायचे. धर्मभेदाची अतिशय सोपी त्यांची व्याख्या होती. त्यामुळे ते सर्वधर्मीयांच्या गळ्यातील ताईत होते. हिंदू मुसलमानात काय आहे फरक हा म्हणते हटजा तो म्हणते सरक काथा संग जसा चुना असते पानात हिंदू संग मुसलमाना तसा हिंदुस्थानात अशा अनेक रचना त्यांच्या व्यासपीठावरून लोकांच्या कायम स्मरणात आहेत. ते लोककवी होते.संपूर्ण महाराष्ट्रात त्यांचे हजारो चाहते आहेत. त्यांच्या निधनाने वऱ्हाडी भाषेचा स्तंभ दासळला असून सर्वत्र हळहळ व्यक्त केली जात आहे.

हे जरनल संपादक व प्रकाशक संजय व्यापारी यांनी विंग बी३, फ्लॅट नं.७०१, व्हिसलिंग पाम्स हौ.सो., मानकर चौक, कस्पटे वस्ती, वाकड, पिंपरी-चिंचवड, महाराष्ट्र ४११०५७ येथून प्रकाशित केले. (पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची आहे. या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या प्रत्येक बातमी, लेख व जाहिरातींशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. सर्व वाद पुणे न्यायालयाच्या कक्षेत) E-mail-jyotirmaysahitya@gmail.com, Mob. 7743818559